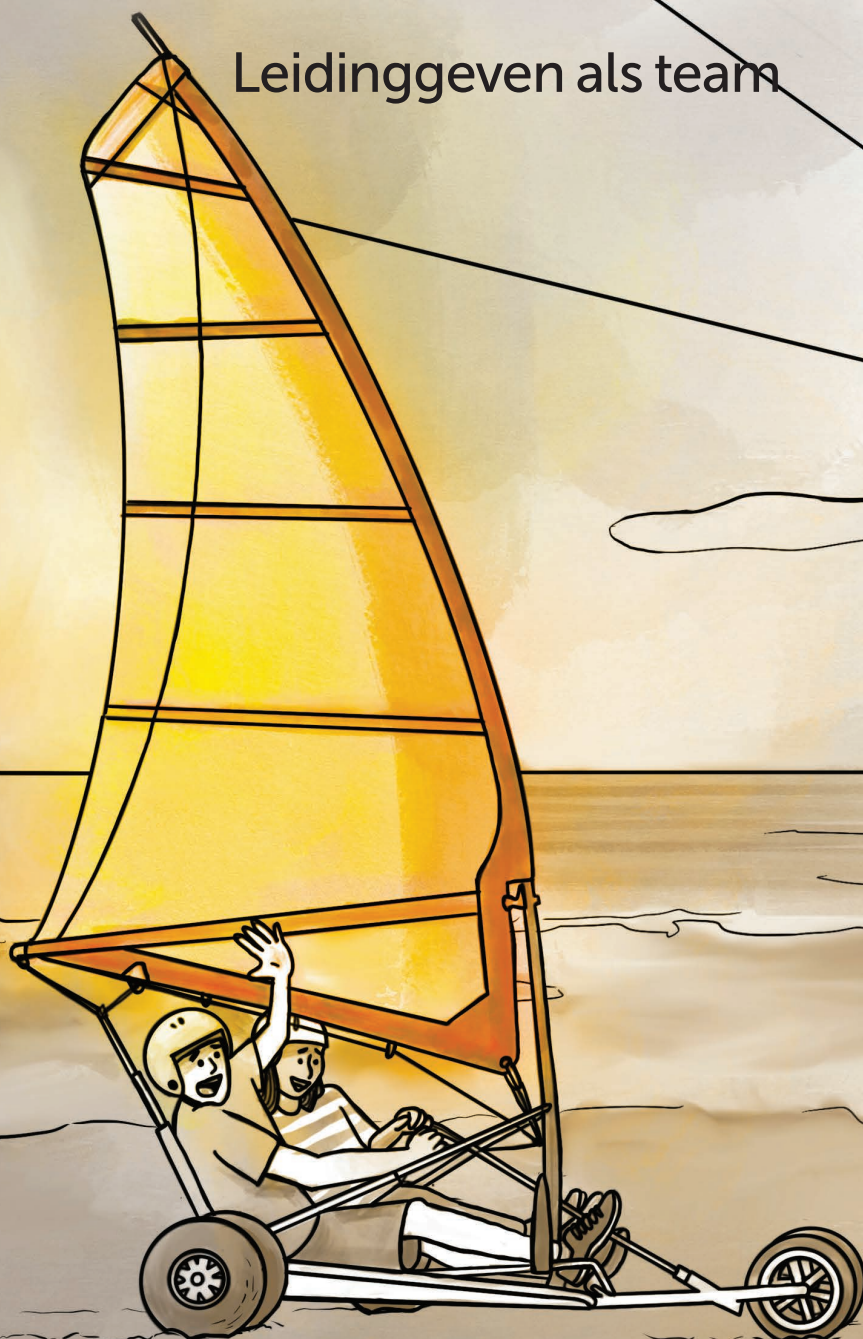

Gedeeld leiderschap

Leidinggeven als team

Gedeeld leiderschap: Leidinggeven als team

Wat fijn dat jij dit programma leidt over 'leidinggeven als team' bij 'gedeeld leiderschap'. We adviseren je - als je dat nog niet gedaan hebt - eerst te kijken hoe de leermodules en lesprogramma's precies zijn opgebouwd. Je kunt hiervoor een video bekijken of de beschrijving lezen. Je vindt deze informatie op de website lerenpionieren.nl. Er is daar ook nog ander materiaal te vinden. De handleiding die je nu voor je hebt, loodst je door het programma. De teksten bij de werkvormen zijn geschreven alsof jij in gesprek bent met je team, want samen doorlopen jullie dit programma.

Kies op basis van de informatie in deze handleiding per onderdeel de werkvorm die het beste bij jullie past; in totaal selecteer je dus vier werkvormen. Maak deze keuze van tevoren en niet pas tijdens de bijeenkomst. Download daarna de powerpoint. Haal de werkvormen die jullie niet gebruiken uit de presentatie en voeg eventueel toe wat je zelf wilt aanvullen. Bij sommige werkvormen moet vooraf, naast de powerpoint, nog meer materiaal worden verzameld. Dit is aangegeven in deze handleiding. En dan kunnen jullie aan de slag.

Wij wensen jullie veel plezier en inspiratie toe!

Team ondersteuning proefplekken

Bij de cover: Als beeld voor de proefplek maken we gebruik van een windbuggy die een weg aflegt; de pioniersreis. Aan de voorkant van de buggy zit het dubbelbandige stuurwiel voor een duidelijke richting. Hierbij horen de thema's 'haalbare missie' en 'gedeeld leiderschap'.

Gedeeld leiderschap - Leidinggeven als team

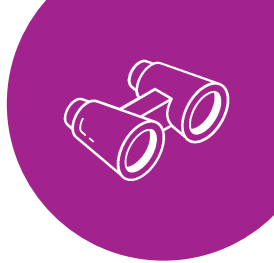
Overzicht van het basisprogramma

Programmaonderdeel	Tijdpad	Titel	
	Oriëntatie 1	0-20 minuten	Gedachten, gevoelens en ervaringen bij leiderschap
	Oriëntatie 2	0-20 minuten	Drijfveren voor leiderschap
	Kompas 1	20-40 minuten	Bijbelse principes met betrekking tot leiderschap
	Kompas 2	20-40 minuten	Benedictijnse waarden voor leiderschap
	Reisgids 1	40-70 minuten	De essentie van gedeeld leiderschap
	Reisgids 2	40-70 minuten	Spannende vragen bij gedeeld leiderschap
	Route 1	70-90 minuten	Gedeeld leiderschap in de praktijk
	Route 2	70-90 minuten	Omgaan met spannende vragen

Tips

- Houd de tijd in de gaten: zo kort mogelijk, maar voel ook aan wat nodig is.
- Wees steeds gericht op jullie eigen praktijk - hoe is wat je in dit programma leert en doet relevant voor jullie situatie?
- Maak actiepunten en vervolgafspraken steeds zo concreet mogelijk.

Oriëntatie

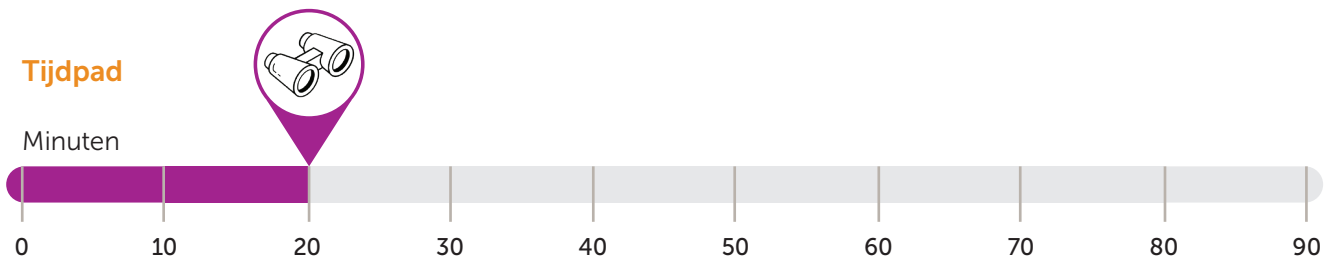
Oriëntatie 1

Gedachten, gevoelens en ervaringen bij leiderschap

Doel van de werkvorm

We verkennen welke gedachten en gevoelens we bij 'leiderschap' hebben en welke ervaringen daarin een rol spelen.

Tijdpad

Benodigheden

- een apparaat om de oriëntatievideo af te spelen
- afhankelijk van de groepsgrootte eventueel een beamer en een geluidsbox

Beschrijving van de werkvorm

Inleiding 0-1 minuten

Het vormgeven en ontwikkelen van een proefplek kan verbeeld worden als een reis. Zo'n reis is geen solo-avontuur, maar een weg die je samen gaat. Daarbij heb je wel een vorm van leiderschap nodig. Want zonder leiding kom je nergens, raakt het reisdoel uit beeld en valt het reisgezelschap uit elkaar. Het woord leiderschap roept verschillende reacties op bij mensen. In deze oriëntatie op het thema leidinggeven als team verkennen we welke gedachten en gevoelens we bij leiderschap hebben en welke ervaringen daarin een rol spelen.

Video 1-6 minuten

We bekijken eerst een korte video. Daarin maken we kennis met vertegenwoordigers van een aantal proefplekken. We horen iets over hun gedachten en ervaringen met betrekking tot gedeeld leiderschap.

Bespreking 6-20 minuten

We bespreken met elkaar een aantal vragen naar aanleiding van de video.

1. Welke uitspraak over leiderschap in de video spreekt ons aan? Met welke hebben we moeite?
2. Welke gedachte of welk gevoel roept het begrip leiderschap bij ons op? Welke ervaring speelt daarin een rol?
3. Komt in ons gesprek al iets van een gedeelde visie op leiderschap aan het licht of zijn er grote verschillen in hoe we leiderschap zien?

Oriëntatie 2 - Drijfveren voor leiderschap

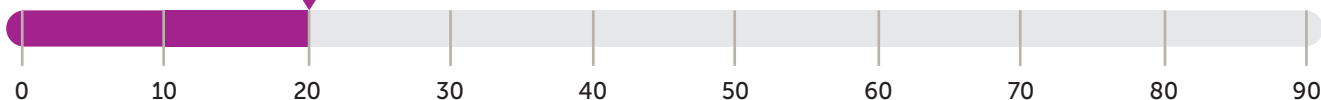
Doel van de werkvorm

We verkennen waarom we als lid van dit team verantwoordelijkheid voor leiderschap willen nemen en welke motivatie of roeping daaraan ten grondslag ligt..

Tijdpad

Minuten

Benodigheden

- een apparaat om de oriëntatievideo af te spelen
- afhankelijk van de groepsgrootte eventueel een beamer en een geluidsbox
- voor elk teamlid een werkblad 'Drijfveren voor leiderschap' (te vinden in het document 'Overige bijlagen' bij dit programma op de website)

Beschrijving van de werkvorm

Inleiding 0-1 minuten

Het vormgeven en ontwikkelen van een proefplek kan verbeeld worden als een reis. Zo'n reis is geen solo-avontuur, maar een weg die je samen gaat. Daarbij heb je wel een vorm van leiderschap nodig. Want zonder leiding kom je nergens, raakt het reisdoel uit beeld en valt het reisgezelschap uit elkaar. In deze oriëntatie op het thema leidinggeven als team verkennen we waarom we als lid van dit team verantwoordelijkheid voor leiderschap willen nemen en welke motivatie of roeping daaraan ten grondslag ligt.

Opdracht en bespreking 1-12 minuten

1. We kiezen uit het werkblad ieder 1 drijfveer (motivatie/roeping) die verwoordt waarom we verantwoordelijkheid voor leiderschap in deze proefplek willen nemen.
2. We gaan in een ruimte staan. Iemand leest de gekozen drijfveer voor en licht deze keuze kort toe. De anderen kiezen op basis daarvan een plek in de ruimte. Hoe meer je je herkent in de genoemde drijfveer, hoe dichter je bij deze persoon gaat staan.
3. Vervolgens leest iemand anders een gekozen drijfveer voor en herhaalt het proces zich, totdat we allemaal aan bod zijn geweest.

Video 12-18 minuten

We bekijken een korte video. Daarin maken we kennis met vertegenwoordigers van een aantal proefplekken. We horen iets over hun gedachten en ervaringen met betrekking tot gedeeld leiderschap.

Slotvraag 18-20 minuten

We doen een snel rondje en geven met één korte zin aan wat het meest blijft hangen na het doen van de oefening en het bekijken van de video.

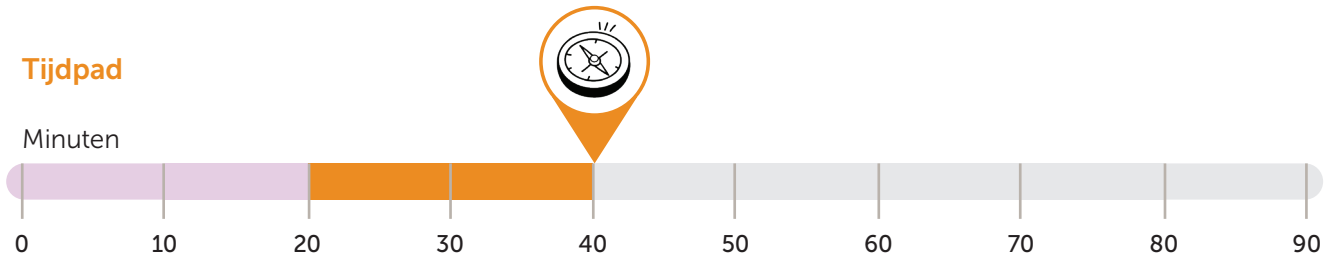
Kompas

Kompas 1 - Bijbelse principes met betrekking tot leiderschap

Doel van de werkvorm

We ontdekken aan de hand van bijbelverhalen Bijbelse principes voor goed leiderschap.

Tijdpad

Benodigheden

- voor elk teamlid een werkblad 'Bijbelse principes met betrekking tot leiderschap' (te vinden in het document 'Overige bijlagen' bij dit programma op de website); de gespreksleider kiest vooraf één bijbelgedeelte van het werkblad
- pennen
- een (groot) vel papier en een stif

Beschrijving van de werkvorm

Inleiding 0-1 minuten

De Bijbel staat vol met verhalen en teksten die over leiderschap gaan. Daaruit zijn principes af te leiden voor goed leiderschap. Twee dialogen - een uit het Oude/Eerste en een uit het Nieuwe/Tweede Testament - zetten ons op het spoor van die principes. We gaan een van beide teksten lezen en bespreken.

Toewijding 1-2 minuten

We richten ons op de Drie-ene God door samen het onderstaande gebed te bidden of door een kort gebed in eigen woorden uit te spreken.

*God, geef ons het vertrouwen dat we geleid worden.
Jezus, ga ons voor op de weg van dienend leiderschap.
Heilige Geest, zegen ons met inzicht en onderscheidingsvermogen.
Amen*

Oprachten en bespreking 2-20 minuten

1. We lezen de gekozen tekst op het werkblad, om beurten een vers.
2. We lezen de tekst nog een keer in stilte. We onderstrepen de woorden of zinnen die ons raken.
3. We delen met elkaar wat ons geraakt heeft in de tekst.
4. Welke principes voor goed leiderschap zijn uit deze tekst af te leiden? We schrijven deze principes op.
5. We bespreken hoe de principes voor goed leiderschap die we ontdekt hebben in dit bijbelgedeelte ons kunnen helpen bij het leidinggeven aan onze proefplek.

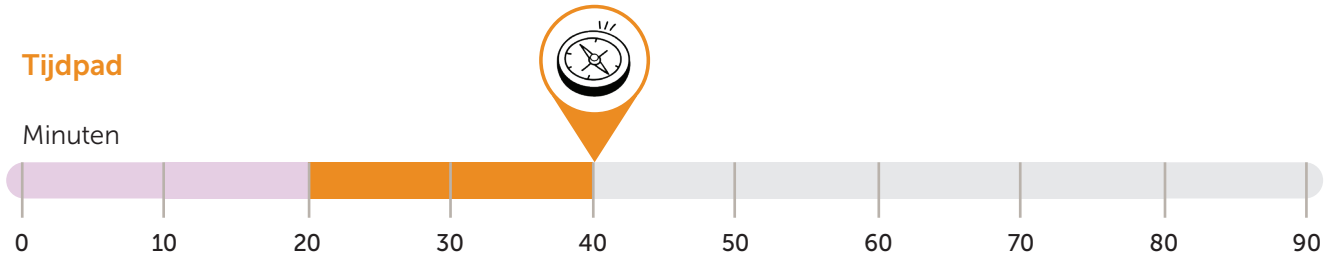
Kompas 2 - Benedictijnse waarden voor leiderschap

Doel van de werkvorm

We verkennen aan de hand van waarden voor leiderschap in de Regel van Benedictus met welke waarde we willen oefenen.

Tijdpad

Benodigheden

- voor elk teamlid een werkblad 'Benedictijnse waarden voor leiderschap' (te vinden in het document 'Overige bijlagen' bij dit programma op de website)
- een groot vel papier, met daarop vooraf en onder elkaar de 10 waarden geschreven
- stickers (voor elke deelnemer 3)
- eventueel de tekst van de reisgidsvideo (ook te vinden in 'Overige bijlagen')

Beschrijving van de werkvorm

Inleiding 0-1 minuten

In de christelijke traditie is veel waardevols te vinden dat richting geeft aan leiderschap en leidinggeven. Een van die bronnen is de kloostertraditie. Een belangrijke grondlegger van het kloosterleven was Benedictus van Nursia (480-547). Hij is vooral bekend vanwege de Regel van Benedictus, een verzameling voorschriften voor monniken. In deze Regel staan waardevolle lessen voor bezielend leiderschap. We verkennen aan de hand van tien lessen uit deze Regel met welke waarden voor bezielend leiderschap we willen oefenen.

Toewijding 1-2 minuten

We richten ons op de Drie-ene God door samen het onderstaande gebed te bidden of door een kort gebed in eigen woorden uit te spreken.

*God, geef ons het vertrouwen dat we geleid worden.
Jezus, ga ons voor op de weg van dienend leiderschap.
Heilige Geest, zegen ons met inzicht en onderscheidingsvermogen.
Amen*

Oprachten en bespreking 2-20 minuten

1. We lezen samen hardop de tekst van het werkblad, en lezen om beurten één waarde voor bezielend leiderschap.
2. We kiezen ieder drie waarden die ons het meest aanspreken en plakken onze drie stickers bij deze waarden op het grote vel papier.
3. We bespreken op basis van de hoeveelheid stickers de top-3 van waarden voor ons team en hoe we daarmee kunnen oefenen.

Reisgids

Reisgids 1 - De essentie van gedeeld leiderschap

Doel van de werkvorm

We maken kennis en oefenen met de basistheorie rond gedeeld leiderschap: het samen vormgeven aan een organisatie, cultuur en missie in dienst van de missie van God.

Tijdpad

Minuten

Benodigheden

- de reisgidsvideo en een apparaat om deze af te spelen
- afhankelijk van de groepsgrootte eventueel een beamer en een geluidsbox
- pennen en papier
- stickers (voor iedere deelnemer 1)
- op een groot vel papier getekend de leiderschapsdriehoek (voorbeeld te vinden in het document 'Overige bijlagen' bij dit programma op de website)
- eventueel de tekst van de reisgidsvideo (ook te vinden in 'Overige bijlagen')
- een stift

Beschrijving van de werkvorm

Inleiding 0-1 minuten

Het thema van deze module is gedeeld leiderschap. Het doel van leiderschap in deze vorm is het samen vormgeven aan een organisatie, cultuur en missie die in dienst staan van de missie van God. We maken kennis met de basistheorie rond gedeeld leiderschap en passen die toe op een concreet vraagstuk in onze proefplek.

Video 1-7 minuten

We bekijken samen een video waarin de basistheorie over gedeeld leiderschap wordt geïntroduceerd. Tijdens het kijken kunnen we opschrijven wat we belangrijk vinden om vast te houden. De tekst van de video staat in het document 'Overige bijlagen' op de website.

Opdrachten en bespreking **8-30 minuten**

We gaan oefenen met het verbinden van onze missie, cultuur en organisatie.

1. Op een groot vel papier tekenen we de leiderschapsdriehoek uit de video na.
2. We plakken ieder een sticker bij een van de drie hoeken (missie, cultuur of organisatie) waarvan we vinden dat die meer aandacht moet krijgen in onze proefplek.
3. We zien bij welke hoek (missie, cultuur of organisatie) de meeste stickers zijn geplakt.
4. We bespreken waarom deze hoek (missie, cultuur of organisatie) meer aandacht zou moeten krijgen. Wat speelt daar? Dat noemen we 'het vraagstuk'.
5. We bespreken of en hoe de andere twee hoeken maar ook Bijbel en gebed een richting kunnen wijzen in het omgaan met dit vraagstuk. We noteren onze bevindingen op de poster.

We nemen het vel met de bestickerde leiderschapsdriehoek en aantekeningen mee naar 'Route 1', het volgende programmaonderdeel.

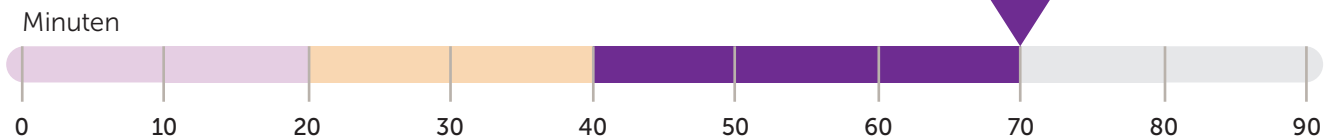
Reisgids 2 - Spannende vragen bij gedeeld leiderschap

Doel van de werkvorm

We verkennen spannende vragen die samenhangen met gedeeld leiderschap. Deze gaan over de dynamiek tussen de voortrekker, het team en de community van onze proefplek en over het spanningsveld tussen autoriteit en autonomie.

Tijdpad

Benodigheden

- de reisgidsvideo en een apparaat om deze af te spelen
- afhankelijk van groepsgrootte eventueel een beamer en een geluidsbox
- voor elk teamlid een werkblad 'Spannende vragen' (te vinden in het document 'Overige bijlagen' bij dit programma op de website)
- eventueel de tekst van de reisgidsvideo (ook te vinden in 'Overige bijlagen')
- een groot vel papier en een stift

Beschrijving van de werkvorm

Inleiding 0-1 minuten

Het thema van deze module is gedeeld leiderschap. Gedeeld leiderschap kan allerlei spannende vragen oproepen. Bijvoorbeeld de vraag naar de betekenis daarvan voor de rol van de voortrekker ten opzichte van het team en de community.

Video 1-7 minuten

We bekijken samen een video waarin de basistheorie over gedeeld leiderschap wordt geïntroduceerd. Tijdens het kijken kunnen we opschrijven wat we belangrijk vinden om vast te houden. De tekst van de video staat in het document 'Overige bijlagen' op de website.

Opdrachten en bespreking 8-30 minuten

1. We gaan in een kring staan en kiezen een persoon die tijdens ons gesprek kernwoorden opschrijft op een groot vel papier, en iemand die de quotes op het werkblad voorleest.
2. We luisteren naar de eerste quote. We zetten een stap vooruit als de quote ons aanspreekt, een stap achteruit als we er vragen bij hebben.
3. Iedere deelnemer geeft een korte toelichting op de gekozen positie.
4. Na vijf minuten herhaalt dit proces zich en gaan we aan de slag met de volgende quote op het werkblad.
5. Ter afronding van het gesprek bekijken we de aandachtspunten op het grote vel papier. Mist er informatie? Schrijf die erbij. Is er iets wat er heel duidelijk uitsprong? Omcirkel die informatie. Of staat er iets wat eigenlijk niet bij de essentie van ons gesprek hoorde? Streep die dan door.

We nemen de aantekeningen mee naar 'Route 2', het volgende programmaonderdeel.

Route

Route 1 - Gedeeld leiderschap in de praktijk

Doel van de werkvorm

We bespreken de opbrengst van Reisgids 1 en maken afspraken om een vervolg te geven aan onze conclusies.

Tijdpad

Minuten

Benodigheden

- het bestickerde vel papier dat gemaakt is bij Reisgids 1
- een extra vel om vervolgafspraken op vast te leggen of de tool voor het bepalen van een vervolgroute (te vinden op de website)

Beschrijving van de werkvorm

Inleiding 0-1 minuten

Bij Reisgids 1 hebben we kennisgemaakt met de basistheorie rond gedeeld leiderschap en die toegepast op een concreet vraagstuk in onze proefplek. Nu gaan we bedenken wat we de komende tijd concreet gaan doen met een of enkele van onze conclusies.

Bespreking 1-10 minuten

Als we kijken naar onze conclusies, wat vraagt dan om aandacht en prioriteit, en welke concrete afspraken voor vervolgstappen maken we daarover? We beperken ons voor nu tot één of enkele dingen.

Borging 10-20 minuten

We maken onze vervolgafspraken zo concreet mogelijk en schrijven deze op. De tool voor het bepalen van een vervolgroute kan ons hierbij helpen.

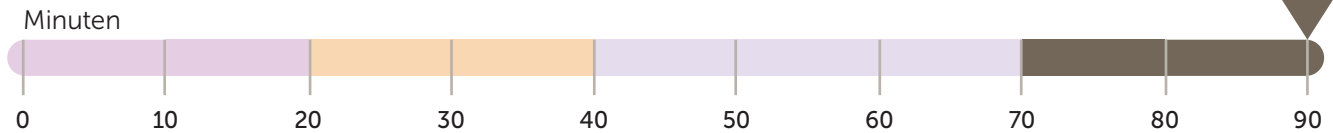

Route 2 - Nog beter luisteren

Doel van de werkvorm

We bespreken de opbrengst van Reisgids 2 en maken afspraken om een vervolg te geven aan onze conclusies.

Tijdpad

Benodigheden

- aantekeningen die gemaakt zijn bij Reisgids 2
- een extra vel om vervolgspraken op vast te leggen of de tool voor het bepalen van een vervolgroute (te vinden op de website)

Beschrijving van de werkvorm

Inleiding **0-1 minuten**

Bij Reisgids 2 hebben we enkele spannende vragen die gedeeld leiderschap kan oproepen verkend. Nu gaan we bedenken wat we de komende tijd concreet gaan doen met de opbrengsten van ons gesprek.

Bespreking **1-10 minuten**

Als we kijken naar onze aantekeningen, wat vraagt dan als eerste om aandacht en prioriteit en welke concrete afspraken voor vervolgstappen maken we daarover? We beperken ons voor nu tot één of enkele aandachtspunten.

Borging **10-20 minuten**

We maken onze vervolgspraken zo concreet mogelijk en schrijven deze op. De tabel voor het bepalen van een vervolgroute kan ons hierbij helpen.

Ter afsluiting

We hebben dit basisprogramma over 'leidinggeven als team' afgerond. Door middel van verschillende werkvormen zijn aandachtspunten duidelijk geworden voor onze proefplek. Nu is het tijd om aan de slag te gaan met vervolgspraken die we gemaakt hebben. We gaan (verder met) mogelijkheden bieden om mensen in te wijden, op een manier die past bij ons en die aansluit bij de mensen in onze omgeving.

Na dit basisprogramma kunnen we ook nog een verdiepend programma volgen over leidinggeven als gezamenlijke trektocht. Verder wordt er een verdiepend artikel geschreven bij dit thema en wellicht volgt er later nog meer materiaal.

Het kan ook zijn dat we eerst een ander kernthema willen oppakken. Het totale overzicht van leermodules, lesprogramma's en andere vormen van ondersteuning voor proefplekken kunnen we vinden op lerenpionieren.nl.

**Protestantse
Kerk**

**Protestantse Kerk in Nederland
in samenwerking met partners**

Postbus 8504, 3503 RM Utrecht

(030) 880 18 80

info@protestantsekerk.nl

protestantsekerk.nl

lerenpionieren.nl/samenwerkingspartners

© juli 2024

